

Yttrande över DS 2020:15 reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser

Införande av skyddad yrkestitel för undersköterskor

Region Västerbotten ställer sig positiv till ett införande av en skyddad yrkestitel för undersköterskor, även om vi hellre sett att en undersköterskeexamen hade legat till grund för skyddad yrkestitel så som utredningen "Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20)" föreslog.

Det övergripande syftet med förslagen är att öka kvaliteten och säkerheten i hälso- och sjukvården och omsorgen – och Region Västerbotten ställer sig frågande till i vilken utsträckning det syftet kommer uppnås genom förslagen som lagts fram i denna promemoria.

Ökad kvalitet och säkerhet kommer inte att uppnås förrän dess att vi enbart har personer utbildade i det nya utbildningssystemet. För att bedöma personer som utbildats sedan tidigare behöver validering och genomgång av utbildningsbetyg göras på ett exakt likartat sätt i hela landet. Tillsvidareanställda undersköterskor idag är bedömda av sina respektive arbetsgivare som har olika mått/kompetenser/intresse/avsikter för att bedöma formell utbildning inför anställning. Att kvalitetssäkringen består i att reglera utbildningens innehåll blir det viktigaste steget i att uppnå syftet. Detta är nu redan lagstadgat så att avsätta stora summor pengar för att utfärda bevis som inte har någon bedömd grund kan bli slöseri med skattemedel. Eftersom personer med vård- och omsorgsutbildning kan ha olika befattningar/ titulaturer blir det svårt att se kvalitetshöjningen inom hälso- och sjukvård samt omsorgen som en naturlig följd av en skyddad yrkestitel för undersköterskor.

Vidare anser Region Västerbotten att det i förslaget finns en avsaknad på behovet av att reglera undersköterskans arbetsinnehåll. Idag är både titel och arbetsinnehåll oreglerat i Sverige – dvs vad förväntas undersköterskan klara av/ha för arbetsuppgifter. Förslaget klargör vilken utbildning en undersköterska ska ha framgent men inte vilken kompetens en undersköterska ska ha för att utföra vilka arbetsuppgifter.

Övergångsregler

Nedan kommenteras hur Region Västerbotten ställer sig till de föreslagna övergångsreglerna.

1. *Under en övergångsperiod på tio år ska den som vid ikraftträdandet den 1 januari 2025 har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska få fortsätta att använda yrkestiteln.*

Regionen anser att det är positivt med en väl tilltagen tidsram, framförallt för de

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2020-09-10

undersköterskor som gick utbildningen på den tid då den var poänglös. De personerna kommer kunna gå i pension utan att ansöka om bevis eller validera sin kompetens och utbildning.

2. *För den som senast den 31 december 2034 ansöker om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska ska utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser anses likvärdig med en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en sådan utbildning.

Regionen ställer sig positiv även till denna övergångsregel som innebär att ansökan om yrkestiteln som görs under övergångsperioden ska även utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bedömas som likvärdig under vissa förutsättningar. Detta förutsätter dock tydliga valideringsregler som tillämpas lika i hela landet som nämndes ovan.

Utöver det också viktigt vid validering att personen kan uppvisa kunskaper i svenska språket både tal, skrift och språkförståelse.

3. *Den som senast den 31 december 2026 ansöker om bevis om skyddad yrkestitel och vid ansökan har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln.*

Region Västerbotten ser en uppenbar fara med att även personer med enbart reell kompetens under 5 år ska kunna uppnå kraven för skyddad yrkestitel. Det kan undervärdera värdet av den skyddade yrkestiteln och det finns risk för aktörer med mindre seriösa avsikter kan se chansen att uppfylla kraven utan att medarbetare faktiskt har den formella kompetensen.

Övergångsreglerna är generellt mycket generösa och den sistnämnda under punkt 3 riskerar att urvattna förslaget och bidra till att syftet med att öka kvaliteten och säkerheten i hälso- och sjukvården och omsorgen inte uppnås. Enligt de föreslagna övergångsreglerna är farhågan att den eftersträlvade kvalitetssäkringen kommer att vara svår att mäta under de kommande 15 åren.

Övriga överväganden

Region Västerbotten anser vidare:

- att det är av största vikt att språkkraven motsvarar nivån Svenska 2 då det kommer säkra en högre kompetens gällande dokumentation och kommunikation.
- att förslaget innebär att stor börda läggs på arbetsgivaren att utfärda en massa arbetsgivarintyg för att de som redan är anställda ska kunna bevisa att de är tillsvidareanställda eller har jobbat i minst 5 år 100% under de senaste 10 åren.
- att det tydligt framgår hur yrkeskategorier med annan titulatur men som har samma utbildningsbakgrund ska hanteras i förhållande till förslaget, exempelvis skötare, boendestödare, assistenter etcetera.

2020-09-10

Avslutande kommentarer

Föreslagna förändringar av utbildningen för undersköterskor kan vara startskottet för en kvalitetshöjning i vården vartefter som personer utbildats i den nya programstrukturen, men region Västerbotten kan inte helt ställa sig bakom att utbildningen kvalitetssäkrar yrket i sig självt – för det krävs andra åtgärder.

En skyddad yrkestitel i sig innebär inte per automatik ökad kvalitet och patientsäkerhet, utan snarare en ökad byråkratisering utan reella effekter på kompetens och verksamhetsnytta.

Region Västerbotten

Peter Olofsson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Kent Ehliasson
Regiondirektör